

STOVENSKI NAROD.

Slovenski časnik dan zvezd, ki nudi vsečje in pravilno, ter velja po početi prejemca za avstro-ograke delo za vse leta 25 K., za pol leta 15 K., na četrt leta 6 K. 50 h., na en mesec 2 K. 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse godine 5 K., za pol leta 3 K., na četrt leta 1 K., na en mesec 1 K. Kdo hodi zaseben, plača za vse leta 22 K., za pol leta 11 K., na četrt leta 5 K. 50 h., na en mesec 1 K. 90 h. — Za tuje deležne toliko več, kolikor znača poština. Po kratek brez izredne sprednje znesku se ne osira. — Za oznanila se plačuje od potestopnega poštovanja po 12 h., če se ne oznamo tiska enkrat, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopolni se izvenčno frankovati. — Esekcijski se ne vračajo. — Uradništvo in upravljanje je v Knavevih nizah št. 5, iz vsega upravljanje v I. nadstropju, upravljanje pa v pripadku. — Upravljanje naj se blagevolje pošljati naročnini, reklamaciji oznanili, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Vera v politiki.

I.

Na zaupnem shodu kranjskih klerikalcev se je govorilo tudi o veri v politiki. To govorjenje je bilo pa zelo prazno in plitvo. In sicer je dr. Šusteršič pač porabil ugodno priliko, da se je podaljšem času zoper enkrat prav pošteno prilisnil obilno zbranim duhovnim politikom. Zanesno je namreč, da so farovski gospodje z njim tako malo zadovoljni. Cajejo se hude pritožbe zoper tega diktatorja. In večkrat menijo duhovni gospodje zoper svojega voditelja, ki ima v verskem oziru precej sumljivo preteklost. Kdo ve, kam bi že prišel dr. Šusteršič in njegova popularnost med duhovne gospode, da bi mu škof Jeglič s svojo »avtoriteto« ne pomagal in če ne bi dr. Krek agitiral za svojega najboljšega prijatelja.

Zategadelj pa je zadnjih v hotelu »Union« posvetil nekaj prav sladkih besed na razvoj čestiti duhovščini. In vendar dr. Šusteršič sicer ni govoril v takem zmislu, kakor da bi bila njegova prokleta dolžnost. Po našem mnenju ta človek sploh ne pozna hvaljevanja. Kajti gotovo je, da bi moral dr. Šusteršič predvsem, predno je zanimal o splošni in enaki volilni pravici in o »naški« ali boljše rečeno — o svoji moći, napraviti velikanski poklon načinom župnikom in kapljanom in jih presrečno zahvaliti za njihovo neumorno in življeno politično delovanje tekom zadnjih treh let. To bi se spodbodilo in to bi po naši skromni sodbi čestiti polnočestilno zbrana duhovščina tudi zaslužila iz usi dr. Šusteršiča.

Kaj naj človek reče na takem trditvi? Torej kranjski faimošni od zadnjega ponedeljka niso več »klerikalci« ali kaj? Klerikalizma sploh več ni v Šusteršičovih vrstah! To je najnovejša politična izjava tega hvaljene, ki še menda samega sebe več ne pozna.

Kdo se boste tedaj čutil čes tri leta, če boste na prihodnjem že na-

povedanem shodu katoliških zaupnikov nastopil zoper dr. Šusteršiča in surbi et ceteris rasglasili: »Mi smo pravzaprav liberalci, kakor jih slovenska zemlja sploh še ni nosila« itd.

Dandanes je pri naših »uprednikih« klerikalcih že sploh vsake red mogoda. In če bi ne držal srednjeveško-pobožni Jeglič svojega Šusteršiča za uzo, kdo ve, kako bi še začel skakati ta živahn in temperamentna politik. Morda bi se za dr. Šusteršiča sčasoma povrnili še staršči skrajnega ateizma...

Ali danes je poleg vendar še drugačen, če tudi ne več »klerikalci«. In tako je imel dr. Šusteršič — kakor se je izrazil na lastno usta — za enkrat vendar še dolžnost, v deželnom zboru odvračati tudi napade na duhovščino. Kako je on to dolžnost izvrševal s svojim »sodnogom« Krekom, nam je še v živem spominu. Skatal je kakor splošen konj in rjal nad nadsvetnikom Pol-

Tega si menda tudi dr. Šusteršič same tajiti ne upa. Ali vendar se kaže id obrazvedno tako, kakor da bi ga kranjska duhovščina preklicalo malo brigala, kakor da bi igrala v njegovem stranki le posransko, nepomembno vlogo. V tem svojem prečiščanju se je tedaj tudi zadnjih na zaupnem shodu le mimogrede določil duhovščina in njenega pomenu. Dajal je, da njegova stranka ni klerikalna, ampak čisto avtonomna. »Duhovnik drži v ljudstvu in našem ljudstvu stoji na strani duhovščine, ali mi vkljub temu nismo klerikalci.« Ta so besede dr. Šusteršiča.

Kaj naj človek reče na takem trditvi? Torej kranjski faimošni od zadnjega ponedeljka niso več »klerikalci« ali kaj? Klerikalizma sploh več ni v Šusteršičovih vrstah! To je najnovejša politična izjava tega hvaljene, ki še menda samega sebe več ne pozna.

Kdo se boste tedaj čutil čes tri leta, če boste na prihodnjem že na-

povedanem shodu katoliških zaupnikov nastopil zoper dr. Šusteršiča in surbi et ceteris rasglasili: »Mi smo pravzaprav liberalci, kakor jih slovenska zemlja sploh še ni nosila« itd.

Ali pri vsem tem še ne mislimo tako hitro odnehati od boje, ki smo ga pričeli zoper slovensko duhovščino. Ta naš boj pa ne velja katoški veri, marveč zlorabi te vere v politiki. In kdor pozna mlajšo, resimo Missijsko in Jegličevu generacijo slovenske duhovščine, mora odobratiti pregašnjanje teh elementov, ki ljudstvo slepe in ki mu s svojo cerkveno oblastjo hočejo zatrepi vso pamet in ves razum. Buckle sicer pravi nekje v svoji »History of Civilization«, da se nobena dežela, kjer uživa duhovščina še veliko spoštuje in velik ugled, ne more povzdigniti do kakršne višje kulturne stopnje. Vsi župi temu prerosničnemu izreku bi mi puščali našo duhovščino.

Ali danes je poleg vendar še drugačen, če tudi ne več »klerikalci«.

In tako je imel dr. Šusteršič — kakor se je izrazil na lastno usta — za enkrat vendar še dolžnost, v deželnom zboru odvračati tudi napade na duhovščino. Kako je on to dolžnost izvrševal s svojim »sodnogom« Krekom, nam je še v živem spominu. Skatal je kakor splošen konj in rjal nad nadsvetnikom Pol-

v najlepšem miru, če bi slovenski duhovniki skrbeli in delovali edino le za dušni in verski blagor slovenskega kmeta. Naj bi še tako navdušeno in vneto izvrševali svoj »vzvodenje poklic, dokler bi oznanili in razlagali le grave Kristove nauke, moralobi jih naša ljudstvo bitile hvaljeno. In tudi mi bi ne imeli ničesar proti takemu verskemu delovanju.

Ampak ravno Kristovih naukov dandanes sploh več ne čuješ na slovenskih lečah. Deloma radi tega, ker so ti propovedniki prevelike duševne reve, ki so v elementatu izgubile še tisti, majhni košček pameti in razuma, ki so ga prejeli pri svojem žalostnem rojstvu. Deloma in sicer po veliki večini pa je duhovščina hudobna, fanatična, požrečna ter hoče sploh vse preobvladati. To je bistvo katoliške politike.

Parlamentarni položaj.

Dunaj, 3. decembra. Zasedanje državnega zbora se najbrže raztegne do 21, ne pa le do 15. t. m. Debata o izjavi ministarskega predsednika bo trajala najbrže do prihodnjega četrtega, ker se je prijavilo za besedo več veleposestnikov. Nato bo zaradi praznika 8 t. m. odmor do 12. t. m. Preden pa pride potem zbornica do pravega reda, je rečiti še pet nujnih predlogov o razmerju med Avstrijo in Ogrsko in o italijanskem vseudišču. Prvo branje proračunskega provizorija se začne potem še 14 t. m. Vsled napetega položaja pa sploh še ni gotovo, ali se bo proračunski provizorij dognal. — Vojna uprava zahteva več milijonov kreditov na novo.

Krisa na Ogrskem.

Kaj se zgodi z državnim zborom?

Budapešta, 3. decembra. Včeraj je bil ministarski svet. Baron Fejervary je poročal o svoji avdijenci pri cesarju. Obenem se je razpravljalo o tem, ali se naj dne 19 t. m.

državni zbor odgovori ali razpusti. Ministrski svet se je zedinil za razpust. Vlada vtraja pri svojem programu, ki ga upa uresničiti, skozi s sedanjim, pa z novim parlamentom. Komuničate, ki je izšel o tem ministarskem svetu, zanika vesti o kompromisu ter pravi, ako hoče koalicija imeti mir, bo že vedela najti ministarskega predsednika, ki sprejme vsakogar, ki deluje v interesu domovine.

Fejervaryjeva demisija izmišljena.

Budapešta, 3. decembra. Vse vesti o odstopu Fejervaryjevega ministra so popolnoma izmišljene. Fejervary uživa pri cesarju popolno zaupanje ter je v zadnji avdijenci cesar sprejel vse njegove predloge. Vlada je dobila popolnoma proste roke, da napravi v deželi red z ustavnimi sredstvi.

Spolna volilna pravica.

Budapešta, 3. decembra. V koaliciji je nastal razkol zaradi spolne volilne pravice. Posebno članici ljudske stranke so nasproti spolni volilni pravici. Najbrže izstopajo iz koalicije, a koalicija bo vkljub temu še obdržala večino v parlamentu.

Konflikt s Turčijo.

Turška duhovščina ščuva.

Carigrad, 3. decembra. Imani in hodže hujskajo v močajih vernike, češ, da je položaj zelo nevaren, da se je treba pripraviti na slabe čase, ker hočejo velesile sultana, da izda ustavo, a sultanski se brani, ker vidi slabe potedise na Ruskih.

Sultan išče posredovalcev.

Rim, 3. decembra. Sultan je naprosil Nemčijo in Italijo za posredovanje, da se konflikt posreduje. Obe velesili sta odgovorili, da mora

LISTEK.

Slovensko-nemška meja na Štajerskem.

Kulturno zgodovinski in narodopisni doneski.

Nabral A. B.

(Dalje.)

X. Spielfeld. Cmurek. Marija Snežna (Velka). Sv. Ana na Krembergu.

Malo uro hoda ob južni železnici je Spielfeld, važen zaradi križišča železnic. Spielfeld je samostojna župnija od leta 1786. Zupnija je močno ponemčena, vendar se sme reči, da je še dobra tretjina slovenskega prebivalstva. Šola je popolnoma nemška, le krščanski nauki poučuje župnik slovenske otroke (15–20) slovensko v zakristiji. V cerkvi imajo Slovenci le še dve stalni slovenski pridigi, velikonočni pondeljek in na Mihelovo; razen tega je slovenski krščanski nauk v postu vsako nedeljo. Sedanji župnik, g. Muršec, je častitljiv rodoljub, ki ga boli srce, ko gleda, kako se Slovenci sramujejo svojega materinega jezika. Ako pride Slovence po opravkih v župnišče ter ga župnik ljubezni opozori, da lahko

govori še njim slovensko, odreže se ponosno: „Ih tajč řepren!“ Pride pa isti oholč k spovednici ter začne slovensko: „Prosim duhovni oče...“ Slovensko se namreč spovedujeta še dobr dve tretjini vsega prebivalstva. Sploh bi v vseh teh župnih do Lipnice, ki veljajo za nemške, že zaradi spovednic ne mogli izhajati nemški duhovniki, ako bi ne bilo slovenskih kapucinov.

Slovenci v Spielfeldu so zelo mehki in popustljivi. Boljši posestniki dajejo svoje hčere v gospodinjski pouk v Gradič, kjer se navlječe toliko nemške nestrestnosti, da si jemljejo za močno dosledno Nemce. In tako prehaja slovenski denar v nemške roke, in slovenske matere množe nemški rod.

Da so bili še v dogledni preteklosti Slovenci ne samo v Spielfeldu, temnči tudi v katastralnih občinah na severu proti Lebringu, dokazujejo slovenska krajevna imena Leska, Širk (Siroka), Sukdull (Suhidol) itd.

Sicer pa so Slovenci v zadnjih 20 letih tako v Spielfeldu samem, kjer tudi v spielfelskem okraju vendar napredovali. Leta 1880. so našeli v Spielfeldu 76 Slovencev poleg 922 Nemcev, in sicer je bilo vseh

76 Slovencev v Obokih (Obegg), kateri kraj je sploh po večini slovenski, ker Nemcev so našeli le 71. Nadalje so našeli v Strassu 101 Slovencev, v Vogavi pa 6 Slovencev. V Spielfeldu samem ni bilo po tem štetju Slovencev. Leta 1900 pa so našeli v Spielfeldu 102 Slovencev, v Kresnici (Grassnitzberg) 49 (leta 1880. le 3), v Obokih pa samo 22, v Strassu samo 21, v Vogavi 8, Leski 11, v Suhem dolu 2, v Evičah 1. Vsi zadnje omenjeni kraji pa pravzaprav nimajo prvotnih Slovencev, temu so to le služabniki in nekateri obrtniki. V vildenskem okraju sploh je bilo leta 1900 še 56 Slovencev.

Družba sv. Mohorja šteje v Spielfeldu 8 članov.

Od Spielfelda do Radgone je pred 30–40 leti tvorila jezikovno mejo reka Mura, celo na levem bregu Mure so se našle še slovenske naselbine. Dandanes pa se z malimi izjemami sme smatrati za jezikovno mejo med mariborskim, ljutomerskim in radgonskim okrajinom glavarstvom. Kraji ob Muri so rodotivni, zato pa kar vidno rastejo nove naselbine in vasi, žejim pa tudi šole, ki so skoraj dosledno nemške (Šulfrajske). Take šole so v Lihovcih (Liechendorf), Svečanah (Siegersdorf) in v Babjem vrhu (Babjehor).

dorf), Sladkem vrhu, Lokavcu (Lugatz) itd. V Črniščini (napačno Črneti), ker ljudstvo še danes imenuje kraj Črniščina) je še nekaj Slovencev, čepravno je ljudsko štetje leta 1880. našlo le dva. Preko Mure t. j. na levem bregu je še nekaj Slovencev v Nemški Gorici, Hartu in celo v Kleku (Klöch). Dr. Bernhardi navaja gradova Brunnsee in Weinburg, ki sta daleč na severu levega brega Mure, za nemško obmejno krajo. V Weinburgu je še danes nekaj Slovencev, dasi ljudsko štetje pozna le tri Slovencev.

Cmurek je skoraj popolnoma ponemčen trg, a okolina na desnem bregu Mure je še večinoma slovenska. Sem spadata namreč kraja Sladki vrh (Sladka gora) Dražen vrh (Trassenberg), kjer Slovenci lepo napredujejo. V Sladkem vrhu niso leta 1880. našli nobenega (?) Slovencev, leta 1900. pa so le morali vpisati 94 Slovencev poleg 145 Nemcev. V Dražem vrhu pa so našeli leta 1880. 266 Slovencev poleg 115 Nemcev, leta 1900. pa 274 Slovencev in 119 Nemcev. Tudi v Babjem vrhu (Babenberg), Svečanah (Siegersdorf) in v Rakiju še niso našli leta 1880. nič Slovencev. Leta 1900. pa so našeli v Babjem vrhu 71 Slovencev poleg 127 Nemcev, v Svečanah 41 Slovencev poleg 52 Nemcev in v Rakiju 3 Slovencev. Graben je bil dr. Hlubek še ein windischer Dorf, leta 1880. pa so našeli le še 7 Slovencev poleg 276 Nemcev. V prvih dveh krajih pa ljudstvo zna še večinoma sploh slovensko, tudi tisti, ki so se vpisali za Nemce.

V emreški župni cerkvi je še nekaj slovenskih pridig v letu; v postnem času je še vsako nedeljo slovenski krščanski nauki. Sedanji župnik Lopič, bivši kompromisni slovenski kandidat, je Slovenc, dasi ne posebno zaveden. Pred 40 leti se je tudi še v Šoli nekaj slovensko učilo. Ob mestu Žez Dravo je bil še celo slovenski napis. Dandanes so tržani zagrizeni nemški nacionalcii, ki imajo svoj Bismarckov trg, Schillerjev spomenik itd. Pri sodišču so vsi uradniki Nemci, tudi pri davkariji je le redko kdaj kak slovenski uradnik. In vendar je v sodnem okraju še skoraj 3000 Slovencev.

V Tratah (Wiesenbach

Turčija v prvi vrsti sprejeti memorandum velesil in finančno kontrolo na Macedonijo.

Sultan išče zaveznikov.

Berlin, 3. decembra. Sultan si prizadeva, da sklene s Anglijo in Japonsko tajno pogodbo, ki bi mu zagotovili status quo v Mali Aziji. Zato pa hoče obemo zavezničama v služaju spora z Rusijo upreti Dardanele in Bospor.

Gospodska zbornica.

Dunaj, 3. decembra. Včerajšnja seja je trajala do 6 ure zvečer. Za raznimi govoriki, ki so se vsi izrekli zoper splšno volilno pravico, je govoril na dolgo ministarski predsednik baron Gauthsch. Gleda nezaupnice je rekel, da jo mora prenašati, kadar se v današnjih težavnih časih pač vsakemu ministru pripeti. Nihče se ne more odtegniti velikemu gibanju, ki je zgrabilo celo državo. Razširjenju volilnega prava ni bil nikoli nasproten, zato bo gleda volilne reforme korakal dalje brez ozira na težave in zaprake. Svoj govor je zaključil: »Na jasnom sem si, da se mora ta pot prehoditi do konca in kones more biti le: uspeh ali padec. Ena kot drugo bom znal prenašati mirno in bladno.«

Nemiri na Ruskem.

Zarota na dvoru?

Petrograd, 3. decembra. Dvorni uradniki priznavajo, da se je na dvoru pripetilo nekaj izrednega. Dvorno ministrstvo noča ničesar izpovedati, vendar se citočno pritrjuje, da se je med gardnimi častniki razkrila zarota zoper carja in da je neki veliki knez kompromitovan. — Druga vest pa pravi, da je veliki knez Dimitrij Konstantinovič ranil carja na roki. Veliki knez Vladimir je odpotoval v Pariz. Tudi ostali veliki knesi odlagajo svoje službe ter se selijo v inozemstvo — Tretja vest pa govorji, da se je neki veliki knez hotel s pomočjo socijalističnih proglašiti za diktatorja ter carja zarepliti. Načrt pa je bil isdan, nakar je bilo v raznih politih aretovanih 259 oseb. — Edini kozaki so še zanesljivi, zato pa se bodo baje vsi kozaki polki 450.000 mož mobilizovali.

Položaj v Sebastopolju.

Odessa, 3. novembra. Revolucionski odbor je zagrozil pristaniškim delavcem s startjo ako ne ustavijo takoj dela. Delavci so se udali. Vojaško gibanje je sicer potlačeno, a revolucionko še ne. Na strani revolucionarjev so vsi Židje.

Splošna vstaja.

Petrograd, 3. novembra. Na progah Harkov in Sebastopolj so vsi železničarji ustavili delo. Jutri je proglašen splošni štrajk.

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

Peti del.

(Dalej.)

IV.

Oblečeni v dolgi črni halji in prepasani z dolgimi vrvmi sta Hema in Katarina sledili pevcu Vidalu. V rokah so imeli vse trije palice s križi na koncu in mestni stražarji so jih smatrali za romarje ter jih pustili toliko raje oditi, ker je bil ves Čedad že do grla sit patrijarhove armade.

Vidali je prepevaje svetne in pobožne pesni koraki med Katarino in med Hemo, ne vedoč, kaj je pravi namen njegovih spremjevalk. Hema niti poznal ni. Govoril je samo s Katarino in tudi s to le jako mlostino. Katarina je blaznega pevca vedno imenovala »kralja Amfiona«. Hemi se je to zdele tako čudno, da je vprašala, kaj da to pomeni.

»Vidal si domisla, da je kralj Amfion,« je tiho povedala Katarina. »Najprej si je nesrečnik domisla, da je volk; pozneje si je domisla, da je jares in je nekaj časa zaužival samo zelenjavo, zdaj pa živi v veri, da je kralj Amfion, čigar harpa je

Novo ministrstvo na Španskem.

Madrid, 3. decembra. Kralj je potrdil novo ministrstvo, ki mu nadaljuje Moret. Minister zunanjih zadev je vojvoda Almodona.

Konec vstaje v Južni Afriki.

Berlin, 3. decembra. General Lindenquist je brzojavil, da je vstaja Herterov popolnoma potlačena. Vsled tega je tudi odredil, da se ustavijo vse nadaljnje vojne operacije.

Manifestacija pred Prešernovim spomenikom.

Stopetič se je včeraj obnovil dan, odkar je nam nebo poslalo moža, karšnega še ni rodila zemlja slovenska, pesnika-proroka, našega velikega Prešerna.

Širom slovenske domovine se je praznoval ta dan in rodoljubna slovenska srca so se v spoštovanju in hvaljenosti klanjala spominu velemoža, ki je z močjo svojega duha dvignil narod slovenski na višek kulture, da se sme sedaj s ponosom šesti ne samo med najkulturnejše in prosvitljene narode slovenske, marveč vobče evropske.

Tudi v stolici slovenski, v naši beli Ljubljani je bil posvečen ta dan neumrljiv manom Prešernovim.

Spontano brez posebnih vabil in oklicev se je zbrala včeraj ob enajstih dopoldne nešteta množica naroda slovenskega na Marijinem trgu, da se pred Prešernovim spomenikom pokloni spomini pesnikovem.

Veneč ljubljanskih gospa in gospic, čestilci Prešernovi iz vseh slojev in stanov, postarni možje in zorni mladiči, vse, kar ve ceniti epohalni pomem pesnika Prešerna za slovenski narod in se naslaja ter erpa svete poezije čar ob viru nebeškolepih njegovih umotvorov, seje zbralo pred spomenikom.

Ob vznožju pesnikove sohe sta bila položena dva srebrna venca na rdečeburnih blazinah —, na podstavku so pa ležali venci iz duhčevih svežih rož. Vence so darovali »Spleno slovensko društvo« ter gojenke in gojenci tukajšnjih srednjehoščkih zavodov.

Tišina kakor v svečanstvenih momentih je zavladala, ko je stopil na spomenikov podstavek zastopnik slov. dijaštva gosp. iur. Mencinger, da v izbranih besedah proslavi spomin Prešernov.

Kakor na ukaz je množica snela klobuke in verno kakor zatopljena v pobožno molitve poslušala govornika, ki je v navdušenih besedah slavil Prešerna in slikal v vznešem govoru veliki njegov pomen za slovenski narod vobče, za slovensko literaturo še posebe.

Ko je govornik končal s slavkljicem na Prešerna, je vsa množica oživila in kakor iz enega grla so zadanili gromoviti in viharni klici Slava, večna slava Prešernu!

Mladina je obispala spomenik s cvetkami in svežimi šopki, pevci so pa zapeli veličastno Nedvedovo kantito »Slava Prešernu!« Ko so izveneli zadnji akordi, so znova napolnili ozračje navdušeni slava in živo-klici. Nato se je vrstila pesem za pesmijo: »Hej Slovani«, »Liepa naša domovino«, »Oj Slovani, kje so naše meje« itd. Čim je ponehalo petje, je množica iz sto in sto grl jela klicati: Slava, slava Prešernu! — Manifestacija se je izvršila brez

tako mogočno zvezela, da je njen glas podiral zidove. Imenujte ga tako, in lahko boste ž njim izhajali!«

Hemo je to razkritje kaj neugodno presenetilo. Plašno je gledala blaznega pevca, ki je gologlav korakal pred njo in opeval mesec, ki je razlival svojo medlo svetlobo po širih planinah.

»I ta blazni človek naj naju varno pripelje do mojega moža?« je vprašala Hema in boječe dostavila: »Ah, Katarina, jaz se bojim, da naju zapelje ta kralj Amfion v veliko nešrečo.«

»Nič se ne bojte. Vidal pozna vsa skrivališča in vsa pote. Dolgo let se je klatil kot pevec od gradu do gradu po Krasu, po Goriskem in po Notranjskem. Vsako drevo pozna in vsek kamen. Če naju more sploh kdo srečno pripeljati skozi patrijarhovo armado, je to Vidal.«

Konjski peket je opozoril Katarino, da jo dohajašo jezdeci in opozorila je Vidal na to nevarnost. Vsi trije so zapustili cesto in se poskrili v bližini za bujno sedlo, od koder se je dobro videlo na cesto. Ni jim bilo treba dolgo čakati. Kmalu so spoznali, da se blža osem konj in ni trajalo dolgo, pa so razložili, da jašč

najmanjšega disakorda in se končala v najlepšem redu. Tudi zvečer se je zbralo pred spomenikom mnogo ljudstva, ki je z navdušenimi klaci dajalo duška svojim čutilom spoštovanja do neumrelga pesnika.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 4. decembra.

Klaverni klerikalni shod. Klerikalci so sklicali včeraj dopoldne shod v arenu »Narodnega doma«. Na dnevnem redu je bila točka »Volilna reforma za ljubljanski občinski svet in delavci«. Ket glavni govornik je nastopil Lampe. V svojem govoru se je zaletaval v posamezne točke volilne reforme za ljubljanski občinski svet. Kritiziral je na vse strani ter se postavljal na svoje šepavo strankarsko stališče. Zlasti ga je skrbelo mestno posojilo, ki se bo plačevalo baje nad pol stoletja. Dejal je, da se starih dolgov sploh ne plačuje, novih pa vedno vse polno napravi. Lampe se je dotaknil tudi Löwyjeve obravnave in trdil, da bi ne prišlo do te afere in obravnave, če bi delavci prišli v občinski svet. Treba je nastaviti sekiro, da izgine dvojna moral. Po Lampetovem govoru je pozval socijalni demokrat Tokan klerikalce, naj se izjavijo o Luegerjevem volilnem sistemu. Tudi naj opravičijo dejstvo, da so se tirolski klerikalci izrekli proti splošni in enaki volilni pravici. V prvi vrti pa naj Lampe pojasi, kako se sklada s klerikalno navdušenostjo za splošno volilno pravico sramotno dejstvo, da je Lueger prepovedal svojim delavcem imeti 28. novembra prost. Klerikalci vedno nastopajo z velikanskim pompom za splošno in enako volilno pravico. Ker so vedno povod vsi edini in solidarni, naj tedaj opravičijo gori navezeno klerikalno postopanje svojih izvenljubljanskih somišljenikov. Te besede so Lampeta silno razjedile. Začel je eviliti in razgrajati ves iz sebe, da na tem shodu sploh ni nobenega klerikalca, da je to le delavski shod, da z dunajskim županom Luegerjem nimajo klerikalci nič opraviti, kar on dela, jim ni nič mar in da so slovenski klerikalci odgovorni le za to, kar sami delajo. Končno pa je Lampetu zmanjkalo besedi, in ker so se začele pod njim menda udirati tla, potegne svojo uro in konča svojo »lampijado« z besedami: »Sicer se pa meni mudri, jaz moram sedajle odpotovati.« Pobral je med splošnim smehom v največji hitrici svoja šila in kopita ter se »odguncala« s shoda. Za njim je čekal in klobasal neki Puh iz katoliške tiskarne take otrobe, da se je začela arena prazniti. Tisti pa, ki so ostali, so ogorčeno klicali mlademu fantu, naj skrbti rajše za svoje brke pod nosom, da jih bude kaj zrastlo, potem pa naj začne očetovskih skrbeh in mestnih potrebsinah. Ovaduh in prenašalec črvivih klobas Gostinčar je deklamiral na neko silno dolgo resolucijo, za katero se je

brigal le Stefe. Soc. demokrat Tokan je potem izjavil, da so klerikalci največja internaciona stranka. To je pokazal sedaj katoliški shod na Dunaju, katerega se je udeležil tudi Lampe in se ondi družil z najzagrizejšimi Nemci. V Ljubljani pa ta častni zastopnik seveda obeta na veliki zvon svoje narodnjaštvo. Klerikalci se iz narodnosti norčujejo in je ne jemljejo kar prav nič resno. Ko se bije boj za narodnostne zahteve, so klerikalci vedno prvi, ki cepijo ta boj. To se je pokazalo 28. novembra v tobačni tovarni. Vkljub vsem soglasnim sklepom shodov so klerikalci snedli svojo dano besedo. In da niso socijalni demokratje napeli vseh sil, pa bi delo v tobačni tovarni ta dan ne bilo počivalo. Iz tega se vidi, kako hinavščino uganjajo ljubljanski klerikalci. Zato se jim tudi ne sme nič več zaupati, ker se za kako stav vlečejo le radi tega, da namečejo ljudem peska v oči in se potem okoristijo s tem »peskom«. Tem odločnim besedam so navzoči socijalni demokratje burno ploskali. Očividno »skronki« Stefe je hotel še nekaj prepričevati, pa ni prišel do veljave. Pobusal je svoje »papirje« in ves zelen hitro zginil. Tako je tedaj včeraj, dne 3. decembra t. l., počil obroč, s katerim je splošna in enaka volilna pravica oklenila slovenske klerikalce in socijalne demokrate. In tudi divji po postavah prepovedani zakon med Kristanom in Štefetom je pri kraju. Veseli nas, da so se socijalistom tako hitro odprle oči in da so se otresli ostrijih klerikalnih uši, katerih — kakor vidimo — pa nihče na Slovenskem ne more dolgo prenašati.

Katoliški shod na Dunaju ne da miru liberalcem. Tako piše sobotni »Slovenec«, ki skuša sedaj zagovarjati udeležbo slovenskih klerikalcev na tem vsemenskem, le v drugi vrsti katoliškem shodu. Gleda nas in našega miru naj si »Slovenec« ne dela kar prav nič skrb. Rajše naj pove slovenski javnosti, kdaj in kako so katoliški Slovenci zastopali slovensko stališče pred vsem zborom in dosegli, da se je ta katoliški shod izrekel za načrno enakopravnost. Že zadnji v soboto smo izrazili svojo radovedenost, kako bude »Slovenec« vzpričen in učinkovit. »Slovenec« ne deluje kar ne zavzame poročila koroškega »Miru« o tem čudnem shodu opravičil svoja lažnjava poročila. Ali je koroški »Mir« tudi liberalec, ki je napisal pogin slovenskega naroda na svoj prapor? Mogoče je, da ga bude »Slovenec« začel sedaj tudi zmerjati s koroškim lažnjivcem. Pa tudi s tem bi se »Slovenec« ne mogel oprati. Kajti »Mir« poročilo govorji prejasno in preglastno in mi smo koroškemu, za narodnost slovensko vnetemu »Miru« iz sreča hvalični, da je — da tudi mogoče zelo nerad — razkril »Slovenec« in Lampetovo

sočetje laži o dunajskem katoliškem shodu. Lagati paži na to, zato pa lažejo, kakor pes teče!

— »Mijeno Löwy«. »Slovenec« preganja prav po šakalski. Kajti njeni je ta žalostna afra postala politična zadeva, ki stoji v zvezi s potrebno opozicijo v mestnem občinskem svetu, kjer so po »Slovenec« mnemu vse zakrivili. Naj se »Slovenec« jezi in ropote, kolikor hoče, nad Löwyjevko. Sej ta v resnici zaslubi veliko jeze in sovraštva tudi po našem manjenju. Ali samo enega naj se pri tem varuje, namreč »Slov. Narod«. Kajti kakor hitro boste že kaj pisali in namigavali o nekih »Narodovih« zvezah, Vam hočemo mi te grde insinuacije plačati s tem, da razkrijemo slovenski javnosti vse tiste božje namestnike, ki so zahajali k madami Löwy v vas. To je sicer po naši sodbi res privatissima, toda, če hočete na vsak način, pa naj izve slovenska javnost, da je ta hijena, ta judinja požrla tudi veliko farovškega dejanja. Kar se pa tiče opozicije v občinskem svetu, je le-ta po naših mislih v tem oziru nepotrebitna. Kajti njenostavnejša in najboljša remedija za ljubljansko prostitucijo bi se dala dosegusi s tem, da bi škof Jeglič prevzel tolerančne hiše v lastno režijo ter bi otvoril v Zvonarskih ulicah filialko svojega ordinarijata. Kapelanov, ki bi se v tej stroki in službi dobro spoznali, ima na izobilje. Na ta način bi najhitreje preprodil »korupcijo in demoralizacijo«, ki je okužila naše prebivalstvo.

— **Solske vesti.** Provizorična učiteljica v Zalem logu gdje. Marija Frantar je imenona v isti lastnosti v Cerkljah. Pomožna učiteljica v starem trgu gdje. Berta Rössmann je imenovana za provizorično učiteljico istotam.

— **Slovensko gledališče.** Menda najslabša predstava, kar smo jih imeli priliko videti v tekoči sezoni, je bila sobotna. Igrača se je Bozdžehova veseloigriga »Sveta vladar v škrpicib«. Junak igre je Napoleon, ki se ga slika v najobjektnejšem krogu. »Sveta vladar« se je zagledal v neko igralko. Cesare je po svojem pobočniku krasesen diadem v dario. Cesarec Josipin je ta diadem že prejel videla pri zlatarju Duperonu. Njeni hdi Hortenzija pove Napoleonu, da si cesarica želi ta diadem. Napoleon je v veliki zadregi, zlasti ker je list »Moniteur« objavil, da je cesar podaril dotični diadem imenovani igralki, Cesarec, ki čita to vest, je silno užaljen. Da se reže iz segate, pregor Napoleon po bočni, grofa Flahaulta, da izjavi, da je on daroval igralki diadem. Razburjeni duhovi v rodbini se nato pomirijo, to tembolj, ker Napoleon načrti za cesarico nov diadem. V počasnika Flahaulta sta zaljubljeni cesarske sestri Eliza in Pavilja, ki sta iz ljubezni do njega pokupili njegove menice, da ga reže iz rok neusmiljenih ugnikov. Vsled tega je Vidal zavzemašo izjave, da je on daroval igralki diadem, sta zadeti v sreči in se skleneta maščevati. Isterjati daste menice in ker

so ted mimo bežali, so nam pravili, da so videli Jurja, ko se je iz Furianskega Tržiča vračal v Devin. Eti menijo, da je tam, drugi trde, da se je umaknil v Komen ali v Senožeče. Sicer pa se kmalu pokaže, kako se bo Devin branil in po tem se bo spoznalo, če je Juri tam, ali če ga ni.

Ta razgovor se je nadaljeval pri večerji. Katarina je s primernimi vprašanji pripravila domače ljudi do tega, da so ji popisali

